

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет психології

Кафедра загальної психології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПСИХОЛОГІЯ

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма «Українська мова і література»

Спеціальність 035 Філологія

Спеціалізація 035.01 Українська мова та література

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1
від 1 вересня 2023 р.

м. Івано-Франківськ – 2023

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Психологія
Викладач (і)	Хрущ Олена Василівна
Контактний телефон викладача	0967188500
E-mail викладача	olena.khrushch@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://magpsychol.pu.if.ua/course/view.php?id=31
Консультації	вівторок, 15:00 год. – 16:00 год.

2. Анотація до навчальної дисципліни

Предметом вивчення навчальної дисципліни є питання розвитку психіки та свідомості у філо- і онтогенезі, дається характеристика таким психічним процесам (когнітивна функція психіки) як відчуття, сприймання, мислення, пам'ять, уява, почуття та емоції, увага. Інструментальна функція психіки репрезентується постановкою питань про темперамент, характер особистості, її здібності.

Програма курсу побудована з урахуванням світового та вітчизняного досвіду психологічних досліджень, у руслі чого висвітлюються загальні питання психології як науки, закономірності та формування і розвитку психіки як особливої форми життєдіяльності.

В основу програми курсу покладено базові блоки:

- загальна психологія, як фундаментальні основи знань про психіку, особливості її прояву та функціонування;
- педагогічна психологія, як галузь психології, що вивчає закономірності психічної діяльності людини у процесі розвитку і саморозвитку, виховання і самовиховання, навчання та самонавчання.

Розглядаються питання розвитку психіки та свідомості у філо- і онтогенезі, дається характеристика таким психічним процесам (когнітивна функція психіки) як відчуття, сприймання, мислення, пам'ять, уява, почуття та емоції, увага. Інструментальна функція психіки репрезентується постановкою питань про темперамент, характер особистості, її здібності.

Структурні складові педагогічної психології складають психологія навчання, психологія виховання, вікові та індивідуальні аспекти виховання, педагогічне управління психічним і особистісним розвитком учня, психологія педагогічної діяльності і психологія вчителя, педагогічна психологія аномальних і екстремальних випадків.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни є дати основи знань із курсу

«Психологія», розкрити особливості психічної діяльності людини; сформувати у студента навички аналізу педагогічної діяльності, психологічної структури особистості, самоаналізу власного психічного життя, навчити використовувати психологічні знання у майбутній професійній діяльності.

Завдання навчальної дисципліни:

- ознайомити студентів з основними положеннями та проблемами психології на сучасному етапі розбудови нашого суспільства;
- висвітлити основні досягнення теоретичних та експериментальних досліджень визначення структури особистості, її особливостей;
- ознайомити із закономірностями формування та властивостями психічних пізнавальних процесів особистості, психічної діяльності, емоційно-вольової сфери та психодинамічними особливостями людини;
- висвітлити проблему психологічних особливостей діяльності, спілкування особистості;
- ознайомлення з особливостями та закономірностями розвитку психічних процесів і особистісних змін у різні вікові періоди, розуміння їх специфіки під час роботи з людьми різного віку;
- ознайомити студентів з основними положеннями, принципами та категоріями педагогічної психології; основними теоріями навчання та виховання;
- ознайомити з методиками подачі і засвоєння знань;
- розкрити психологію діяльності вчителя; проблемами спілкування на рівні зв'язків «учитель-учень», «учитель-учитель»;
- подати психологію навчання і виховання;
- ознайомити студентів з психологічними аспектами роботи з дітьми різних вікових періодів розвитку.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Програмні результати навчання:

ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи її розв'язання.

ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.

ПР3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.

ПР4. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.

ПР5. Презентувати результати власних досліджень усно/письмово для фахівців і нефахівців.

ПР6. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника.

ПР7. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, які мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.

ПР8. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

ПР9. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності філолога.

ПР10. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.

Студент повинен знати:

- історію розвитку психологічних знань;
- головні категорії та поняття психологічної науки;
- провідні теорії особистості;
- закономірності перебігу пізнавальних та емоційно-вольових процесів;
- психологічні аспекти освітньої діяльності психологічні засади педагогічної та учбової діяльності;
- психологічні особливості учнів та педагогів;
- психологічні характеристики учбово-педагогічної взаємодії та спілкування
- психологічні засади виховання та навчання учнів

Студент повинен вміти:

- самостійно працювати з науковою літературою;
- спостерігати, аналізувати, узагальнювати та систематизувати психологічні факти, об'єктивно оцінювати поведінку та соціальні дії суб'єктів;
- застосовувати теоретичні знання з психології у повсякденному житті, створюючи умови, які забезпечують успіх діяльності;
- враховувати особливості природженої організації нервової системи в практичній діяльності та у спілкуванні з іншими;
- формувати в собі активні позитивні риси особистості та поведінки;
- застосовувати отримані знання з педагогічної психології для організації майбутньої професійної діяльності, створення умов, що сприяють
- конструктивному психічному розвитку особистості школяра;
- враховувати в навчально-виховному процесі сензитивні періоди розвитку школяра;
- орієнтуватися в сучасних підходах та технологіях навчання;
- орієнтуватися на нормативи кожного вікового періоду у психодіагностичній та психокорекційній роботі;
- аналізувати педагогічну діяльність вчителя та володіти психологічними методами і прийомами самовдосконалення та саморегуляції.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни	
Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	16
семінарські заняття / практичні / лабораторні	14
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
4- й семестр	035 Філологія	2 курс	Нормативний

Тематика навчальної дисципліни			
Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб
Тема 1. Предмет та завдання курсу «Загальна психологія». Психіка як осередок життя. Проблема психічного здоров'я особистості: актуальність та способи покращення.	2	2	6
Тема 2. Відчуття і сприймання. Пам'ять як складова пізнавальної діяльності індивіда.	2	2	6
Тема 3. Мислення як предмет психології.	2	2	6
Тема 4. Уява в системі пізнавальних процесів.	2	2	6
Тема 5. Увага в структурі психічних явищ.	2	2	6
Тема 6. Емоції та почуття.	2	2	6
Тема 7. Темперамент і характер як інструментальна функція психіки.	2	2	6
Тема 8. Психологія особистості.	2		10
ЗАГ.:	16	14	60

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Із максимальних 100 балів загального оцінювання предмету, які може набрати студент у ході засвоєння дисципліни максимум 50 балів відводиться на роботу на семінарських заняттях, написання контрольної роботи (максимум 10 балів); індивідуальна робота – максимум 10 балів; захист презентацій на обрані студентами теми (10 балів); підготовка рефератів з презентацією(10 б); усні відповіді (5 балів);
---	--

	<p>інші 50 балів – це залікове тестування. Підсумковий контроль – залік Сумарна кількість – 100 балів. Критерії оцінювання знань студентів: В основу системи оцінювання знань студентів із навчальної дисципліни «Психологія» закладені наступні критерії:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) повнота знань – вичерпна достатність у відтворенні інформації щодо змісту навчальної дисципліни; 2) адекватність знань – їх правильність, відповідність теоретико-методологічним основам курсу; 3) усвідомленість (осмисленість) знань – розуміння смислу інформації по навчальній дисципліні та вміння його вербалізувати; 4) вміння творчо мислити, давати своє бачення і розуміння поставлених завдань («побічний продукт» діяльності) <p>Виходячи з цього, оцінка «відмінно» ставиться за наявність у студента вичерпних і правильних знань щодо головних проблем дисципліни, розгляду яких були присвячені лекційні та семінарські заняття. При цьому знання повинні бути осмисленими, що проявляється у повноті та адекватності їх пояснення. Вміння підходити до рішення завдання не тільки у форматі репродукції, але й креативного мислення.</p> <p>Оцінка «добре» ставиться за наявність у студента знань щодо більшості тем з предмету, які передбачені навчальною програмою. При цьому знання характеризуються адекватністю, але є частково усвідомленими (студент за формою відповідає правильно, а пояснити смисл може не завжди).</p> <p>Оцінка «задовільно» ставиться за наявність у студента фрагментарних знань з дисципліни, які при цьому не завжди точно ним розуміються і не достатньо повно вербалізуються.</p> <p>Оцінка «незадовільно» ставиться за відсутність у студента знань щодо головних проблем навчальної дисципліни, або ж за наявність часткових знань, які він неправильно розуміє і неправильно трактує.</p>
<p>Вимоги до письмових робіт</p>	<p>Напередодні написання письмової (контрольної) роботи у форматі проблемних питань чи тестів студенти отримують посилення на навчально-методичну та наукову літературу із завчасно заданої теми для самостійної підготовки.</p> <p>Щодо виконання індивідуальних завдань та написання рефератів, їх презентації викладач пропонує студентам літературу, розкриває ресурси забезпечення виконання даного завдання. Власне виконання індивідуальних (творчих) завдань покликане розвивати самостійність навчальної діяльності, мисленнєві операції в опрацюванні навчального матеріалу (абстрагування, порівняння, конкретизація, узагальнення, схематизація, аналіз, синтез тощо), розвиває критичне мислення, а також творче мислення, що особливо виявляється у здатності репрезентувати опрацьований матеріал, а також у здатності його графічно представляти.</p>
<p>Семінарські заняття</p>	<p>На кожному семінарському занятті оцінювання здійснюється на</p>

основі таких критеріїв: відповідність змісту виступу студента до змісту питань, що обговорювалися на семінарі; активність студента на семінарському занятті; уміння вести дискусію; толерантність при веденні дискусії; обґрунтованість власних суджень; посилення при дискусії (виступах) на першоджерела; вміння використовувати теоретичні знання для розв'язання вузлових проблем, практичних задач тощо; вміння використовувати матеріал попередніх курсів під час роботи на семінарському занятті; вміння використовувати наочні наявні засоби; вміння робити презентацію з вибраної теми з використанням комп'ютерних технологій; вміння представити результати самостійної творчої роботи.

Тема 1. Предмет та завдання курсу «Загальна психологія». Психіка як осередок життя. Проблема психічного здоров'я особистості: актуальність та способи покращення.

Підготовка конспекту семінарського заняття.

Підготувати реферат на тему: «Взаємовідношення мозку і психіки в світлі сучасних даних»

Тема 2. Відчуття і сприймання. Пам'ять як складова пізнавальної діяльності індивіда.

Індивідуальна робота: побудувати і описати структуру процесів відчуття та сприймання.

Тема 3. Мислення як предмет психології.

Підготовка конспекту семінарського заняття;

Проаналізувати і виписати особливості різних видів мислення.

Виписати приклади використання мисленневих операцій у процесі діяльності.

Тема 4. Уява в системі пізнавальних процесів.

Підготовка конспекту семінарського заняття;

Написати можливості уяви у різних видах творчої діяльності.

Підготувати реферат на тему: «Уява у творчому процесі».

Тема 5. Увага в структурі психічних явищ.

Підготовка конспекту семінарського заняття;

Описати чинники, що блокують увагу у процесі діяльності особистості, а також чинники, що уможливають її продуктивність.

Тема 6. Емоції та почуття.

Підготовка конспекту семінарського заняття;

Підготувати і написати реферат на тему «Емоційний інтелект».

Підготуватись до диспуту: «Емоційна зрілість: шлях до гармонізації внутрішнього світу особистості».

Тема 7. Темперамент і характер як інструментальна функція психіки.

Підготовка конспекту семінарського заняття;

Описати чинники формування характеру, а також деструктивні чинники, що негативно впливають на становлення характерологічних особливостей особистості.

Тема 8. Психологія особистості.

Підготовка конспекту семінарського заняття;

Карл Густав Юнг. «Про становлення особистості».

	<p>Глибину знань студентів з теми семінарського заняття перевіряється шляхом написанням самостійних робіт, термінологічного диктанту тощо. Порядок набирання балів за семінарські заняття визначається візиткою навчальної дисципліни. До прикладу: опитування на семінарських заняттях (максимум 5 б.); підготовка і презентація реферату (максимум 5б); індивідуально-самостійна робота до кожної модульної теми дисципліни (максимум 5 б.).</p>
<p>Умови допуску до підсумкового контролю</p>	<p>Умови допуску до підсумкового контролю(залік) передбачають виконання студентом навчальної програми курсу з обов'язковим виконанням її складових (відвідування лекційних, практичних занять, виконання вчасно самостійної роботи, написання модульних тестів та підсумкової контрольної роботи). Підсумковий контроль у формі заліку здійснюється на основі зарахування всіх виконаних студентами завдань (для цього отримані бали сумуються, а їх кількість не повинна бути меншою, ніж 50 балів).</p>
<p>Підсумковий контроль</p>	<p>Екзамен (письмово). Напередодні написання письмової роботи у форматі проблемних питань чи тестів студенти отримують посилання на навчально-методичну та наукову літературу із завчасно заданої теми для самостійної підготовки.</p> <p>В основу системи оцінювання знань студентів із навчальної дисципліни закладені наступні критерії:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) повнота знань – вичерпна достатність у відтворенні інформації щодо змісту навчальної дисципліни; 2) адекватність знань – їх правильність, відповідність теоретико-методологічним основам курсу; 3) усвідомленість (осмисленість) знань – розуміння смислу інформації по навчальній дисципліні та вміння його вербалізувати; 4) вміння творчо мислити, давати своє бачення і розуміння поставлених завдань («побічний продукт» діяльності) <p>Виходячи з цього, оцінка «відмінно» ставиться за наявність у студента вичерпних і правильних знань щодо головних проблем дисципліни, розгляду яких були присвячені лекційні та семінарські заняття. При цьому знання повинні бути осмисленими, що проявляється у повноті та адекватності їх пояснення. Вміння підходити до рішення завдання не тільки у форматі репродукції, але й креативного мислення.</p> <p>Оцінка «добре» ставиться за наявність у студента знань щодо більшості тем з предмету, які передбачені навчальною програмою. При цьому знання характеризуються адекватністю, але є частково усвідомленими (студент за формою відповідає правильно, а пояснити смисл може не завжди).</p> <p>Оцінка «задовільно» ставиться за наявність у студента фрагментарних знань з дисципліни, які при цьому не завжди точно ним розуміються і не достатньо повно вербалізуються.</p> <p>Оцінка «незадовільно» ставиться за відсутність у студента знань щодо головних проблем навчальної дисципліни, або ж за наявність часткових знань, які він неправильно розуміє і</p>

неправильно трактує.

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи: Роботи повинні бути виконані й представлені студентом у встановлений час консультацій, при цьому не пізніше ніж за 1 тиждень до завершення вивчення навчального курсу групою. Ті, хто не виконали тести, завдання для самостійної роботи вчасно, повинні їх виконати, однак оцінка при цьому буде знижена відповідно до розроблених критеріїв.

У випадку незадовільного виконання завдань, виявів недобропорядної поведінки, академічної недоброчесності (списування), викладач пропонує студентові (-ці) повторно виконати необхідний вид роботи, а пред'явлені студентом завдання не зараховуються.

Академічна доброчесність: Вступаючи на цей курс, студенти повинні дотримуватися норм поведінки, прописаних у Положенні про академічну доброчесність у Прикарпатському національному університеті ім. В. Стефаника, а саме:

- [Кодекс честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.](#)
- [Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності](#)
- [Положення про запобігання академічному плагіату](#)
- [Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника](#)
- [Наказ 1093 про створення комісії](#)
- [Склад комісії з питань етики та академічної доброчесності Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника](#)
- [Лист МОН України “До питання уникнення проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності”](#)

Ознайомитися з даними положеннями та документами можна за посиланням: <http://surl.li/fvwy1>

Відвідування занять: Відвідування лекцій та практичних занять з курсу є обов'язковим, воно забезпечує краще розуміння матеріалу, дає можливість простежити зв'язок між теоретичною інформацією та її прикладним аспектом, сформуванню системи знань та ґрунтовно підготуватись до заліку.

Відтермінування здачі завдань самостійної роботи, практичних занять у випадках хвороби чи якоїсь іншої вагомої для студента причини може бути дозволене за умови надання необхідної документації (довідки і т.д.)

За умови відсутності студента (-ки) на заняттях або ж невчасного виконання завдань студенту пропонується у визначений викладачем день і час (відповідно до розкладу) відпрацювати пропущені аудиторні заняття.

Лекційні заняття не відпрацьовуються, але знання лекційного матеріалу обов'язкове.

Студенти, які вивчають дисципліну «Загальна психологія» зобов'язані відпрацювати заняття/ невиконаний обсяг робіт, а саме : усно перездати пропущену тему, виконати завдання самостійної роботи, законспектувати вказану літературу, написати тестові завдання (на платформі дистанційного навчання), реферату/доповіді та словника психологічних термінів.

Студенти, які навчаються за індивідуальним графіком, виконують всі завдання згідно вимог.

Неформальна освіта: Можливість зарахування результатів неформальної освіти здійснюється згідно [«Положенням про порядок зарахування результатів неформальної освіти у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» \(введено в дію наказом ректора №819 від 29.11.2019\) – https://nmv.rpu.edu.ua/нормативні_документи/polozhenja/](https://nmv.rpu.edu.ua/нормативні_документи/polozhenja/)

8. Рекомендована література

Основна література:

1. Вікова та педагогічна психологія: Навч. посібник / О.В. Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук та ін. Київ, 2012.
2. Видра О.Г. Вікова та педагогічна психологія. Навч. посіб. Київ, 2011.
3. Власова О.І. Педагогічна психологія: Навч. посібник. Київ, 2005.
4. Вольнова Л.М. Профілактика девіантної поведінки підлітків. Київ, 2009.
5. Дуткевич Т.В. Дитяча психологія. Навч. посібник. Київ, 2012.
6. Заброцький М.М. Основи вікової психології. Навч. посібник. Тернопіль, 2009.
7. Кутішенко В.П. Вікова та педагогічна психологія (курс лекцій): Навч. посібник. Київ, 2005.
8. Кутішенко В.П., Ставицька С.О. Психологія розвитку та вікова психологія. Київ, 2009.
9. Лисянська Т.М. Педагогічна психологія. Навч. посібник. Київ, 2012.
10. Поліщук В.М. Вікова і педагогічна психологія: Навч. посіб. Суми, 2010.
11. Савчин М.В., Василенко Л.П. Вікова психологія. Навч. посіб. Київ, 2011.
12. Сергєєнкова О.П., Столярчук О.А., Коханова О.П., Пасєка О.В. Вікова психологія. Навч. посіб. Київ, 2012.

Додаткова література

1. Агєєва А.Л., Заїка Є.В. Пам'ять і мислення старшокласників: вікові та гендерні особливості. Практична психологія та соціальна робота, 2008.
2. Бєх І.Д. Особистісно-зорієнтоване виховання: Наук. Метод. Посібник. К., 1998.
3. Дьоміна Г.А. Психолого-педагогічний розвиток особистості сім'янина. К., 2011.
4. Заброцький М.М., Савченко О.М., Тичина І.М. Психологія особистості: Навчальний посібник. Житомир, 2005.
5. Кириченко Т.В. Психологічні механізми саморегуляції поведінки підлітків. К., 2001.
6. Леви В. Нестандартна дитина. К., 1991.
7. Лисянська Т.М., Скрипченко Л.О. Довідник з педагогіки та психології: Навч. посіб. для викладачів, аспірантів та студ. пед. навч. закл. К., 2001. 216с.
8. Міщиха Л. П. Психологія творчості. Навч. посібник. Івано-Франківськ: Гостинець, 2007.
9. Москаленко В.В. Соціальна психологія. Підручник. Видання 2-ге, виправлене та доповнене. К.: Центр учбової літератури, 2008. 688 с
10. Мотрук Т.О. Аналіз психічних станів при ігрові залежності. Практична психологія та соціальна робота. 2009. №9, С.64-67.
11. Микитюк Н.В. Психологічні аспекти супроводу дітей раннього віку.
12. Практична психологія та соціальна робота, 2008.
- Скрипченко О.В., Долинська Л.В. Загальна психологія. К., 2011. <http://westudents.com.ua/knigi/505-zagalna-psihologiya-skripchenko-ov.html>
13. Ставицька С.О. Теоретичний аналіз проблеми становлення і розвитку індивідуально-особистісних характеристик в юнацькому віці. Кутішенко В.П.,

- Ставицька С.О. Психологія розвитку та вікова психологія. К., 2009.
14. Степанов О.М. Педагогічна психологія.-К.:Академвидав, 2011.
15. Чайка Г.В. Симптоми комп'ютерної залежності. Практична психологія та соціальна робота. 2009. №10.
16. Шах Т.Г., Лукашук М.І. Пізнавальний потенціал дошкільника. Практична психологія та соціальна робота, 2008.
17. Шинкарук-Корзун Л. Чинники агресивності дітей. Психолог 2009. №41.

Хрущ О. В. доцент кафедри загальної психології